De Cagelot. Monstrum horrendum, informe, ingens

bron
De Cagelot. Monstrum horrendum, informe, ingens. Z.n., Brunswijk 1785

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/_cag001cage01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

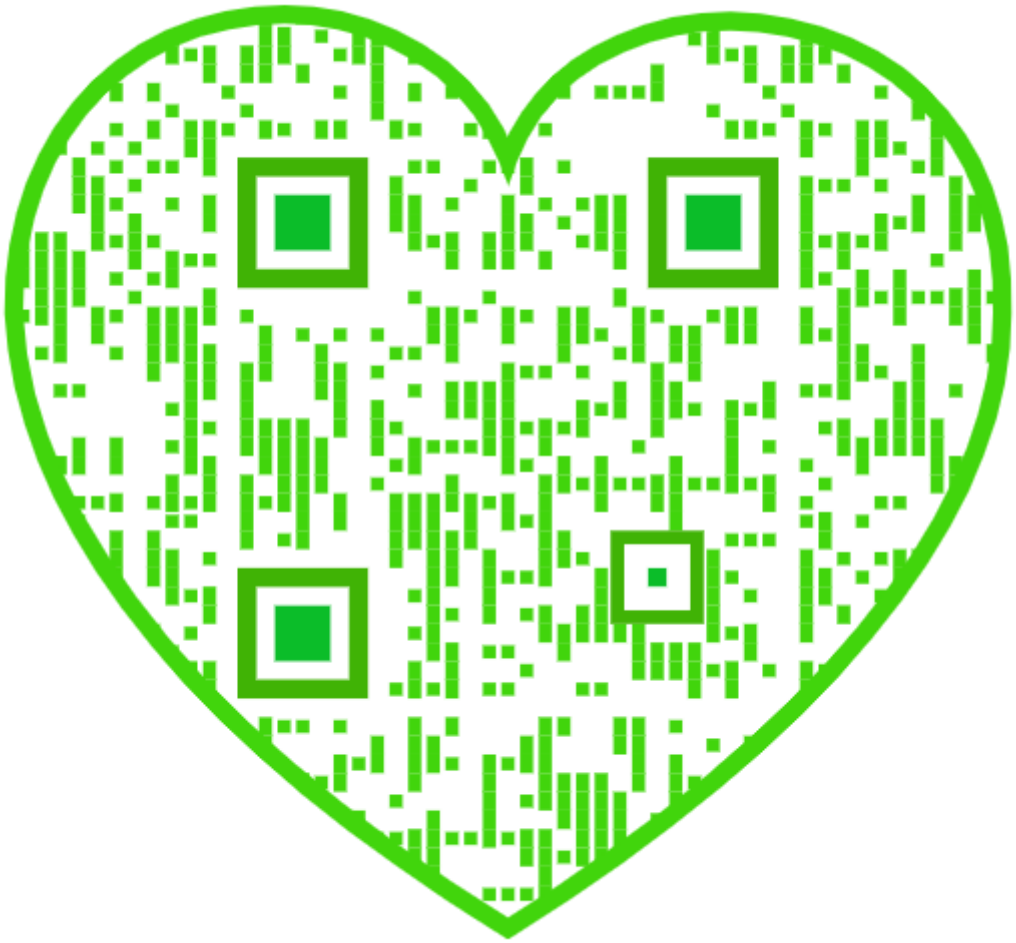

Tristius haud illis Monstrum, nec saevior ulla
Pestis & ira Dêum, stygiis sese extulit antris.

De Cagelot.

Daar is op zek'ren tyd in de allerfrischte stroomen,
Een ysselyk gedrocht – een monsterdier gekoomen,
  Een vreemde CAGELOT, wanstaltig, lomp en dik,
  Die door een zwaaren Orkaan, met doodsgevaar en schrik
Reeds was in vroeger tyd van RUSLANDS KUST verdreven.
De visch van deezen vloed, die op 't gezicht moest beeven
  Van zulk een monsterdier, schoot met een snelle vlucht,
  Zo voor den vryen grond, als held'ren stroom bedugt,
Naar de ondiepe oeveres en de digt begroeide boorden.
Er was 'er, wien de komst van 't dikke BEEST bekoorden!

De KARPER, kromme KREEFT, de vette ORANGE SALM
Verheften zynen lof met de uitgebreidsten galm;
De PALING, afgerigt zich rechts en links te wringen,
Sprak met den schraalen SNOEK van HEM de schoonste dingen.
Maar d'altoos brave BAARS, door vleytaal nooit verleid,
Gaf met de blanke VOORN dit treffelykst bescheid:
'De Visch van deezen stroom valt schuuw van grote dieren,
Zy kunnen niet alleen den engen vloed niet sieren,
Maar maaken, door't geswaay, 'tgeen hun de trotschheid gaf,
Of 't helderst waater vuil, of leiden 't tot zich af,
En daar deez' MONSTERS meest aan grooter MONSTERS paaren,
Is 't, om de heerschzugt, zwaar, de vryheid te bewaaren,
Wy deeden dus wel best, ons van dit BEEST te ontslaan,
En dat men 't naar de zee, waar uit het kwam, deed gaan.'
De CAGELOT, volleerd in Hoofsche konstnaryen,
Zogt dit getrouwe PAAR beleefdelyk te vleyen;
Terwyl de vette SALM, die in deez' schoone plas
Door 't laagste soort van Visch, zints kort de STROOMS VORST was,
Die meest, naar eigen zin, 't bestuur des vloeds mogt deelen,
En daar door, ongestoord en vry, den baas kon speelen,
'k Herzeg, terwyl de SALM, den PALING, krommen KREEFT,
En ed'len KARPER, die uit baatzucht voor Hem beeft,

Wist met den mag'ren SNOEK naar wensch en wil te zetten,
Kon hy den trouwen raad van VOORN en BAARS beletten.
Op vleytaal en geweld bleev dus de CAGELOT,
En deelde, daarna, noch in ruimer stroomsgenot;
Want de oude slimme SALM gaf voor, verzwakt van zwoegen,
Om door dien fynen trek dit BEEST zich toe te voegen;
En, waarlyk! deeze vond, zoo loos als snood bedagt,
Heeft deezen schoonen vloed, zeer schand'lyk reeds verkracht
In Recht en Vryheid, *toen* dien grooten slag gegeeven,
Waar van te deezer tyd en boord en beddings beeven.
Want, na dat d'oude SALM, van 't logge deel verlost,
Den ongehoordsten, en dus zeer vervloekten, post,
Als waare 't een wettig goed, had erflyk nagelaaten,
Zoo kwam de SALM VORSTIN, die m'als de pest zag haaten,
(Meer aan de trotsche Theems als deezen vloed gezind,)
In 't Vorst'lyk erf bezit, en luist'ryk strooms bewind.
In de overzeeschen vloed, uit ZEEDOGS bloed gebooren,
Kon geen beperkt bestuur 't heerschzugtig hart bekooren,
Dat, door de CAGELOT, uit schelmsch begin gevleid,
Noch door baatzugtigen gestookt wierd en misleid.
Want, toen de wrev'le VISCH van die gehaate stroomen,
Met d'OUDEN BUUR in twist, Haar heerschzugt niet kon toomen
Daar zy dit strooms geluk met nydige oogen zag,
Bragt deeze ROOFHARPY aan haar gewin dien slag,

Waarvan zy jaren lang de smert noch heeft gedraagen.
By 't WEEUWTJE van de SALM was het vergeefsch te klagen!
‘Het is myn eer te na, was Haar gevloekte taal,
Dat ik dien OVERBUUR door Zee geweld bepaal',
Zoo 'k niet myn wydsch gezag door stroomsmagt zie vergrooten!’
(Zoo vloeit het heerschziek bloed in Koninklyke looten!)
De vloed dus onbeschermd, zag men de Visch vol druk,
Zyn ramp beklaagen en verwoestend ongeluk;
Hy, die voor rechten sprak, moest schamp'ren hoon verduuren,
't Geen men door CAGELOT en KARPER aan zag vuuren;
Dan 't OPPERSTE BESTEL, door juiste wraak vervuld,
En 't GEEN maar voor een tyd het snood verdrukken duldt,
Deedt deez' gevloekte SALM op 't onverwagtste sneven,
En gav met een één wenk, dat men weer vry moest leven.
Maar ach! in plaats van vry, kwam nu die naare stond,
Dat men den fieren stroom aan zwaarer keetens bond,
Als ooit by 't oud geslacht der Visschen was geleeden!
Aan keetens, die 't belang, en heerschzugt wist te smeeden:
Want daar 't ELLENDIG KROOST, 't AFZETZEL VAN DIEN STAM,
Naar dat gevloekt ontwerp, in de eerste posten kwam,
Doch welk zyn TEED'RE JEUGD, als noch, niet kon bekleeden,
Zoo wist de CAGELOT 't VOOGDYSCHAP te overreeden,
Dat de onbedreeven SALM wierd aan zyn zorg betrouwd,
Ofschoon 't by VOORN en BAARS verderf'lyk wierd beschouwd.

‘Zy spelden 't groot gevaar uit COURLANDS ongelukken,
Zy toonden door bewys, dat heerschen, dat verdrukken
Het echte en rechte merk is van de CAGELOT *
En dat men deezen vloed ten hoon en schamp'ren spot
Zou stellen, zoo by vreemde, als trotsche nagebuuren,
Juist of m' in deezen stroom geen SALMJE kon bestuuren,
En leeren, wat zyn *plicht*, wat 't *recht* is van den vloed.
Dan hoe men pleitte of niet,de *Baatzucht*, *trotsche moed*
Van KARPER, Schelmsche KREEFT, en hunne VLOEKVERWANTEN,
Die teegen deezen raad zich snood'lyk dorsten kanten,
Behielden d'overhand, door 't nodig stemmens recht,
Zoo dat men deeze zaak beklaag'lykst zag beslegt,
En 't wichtig SALMs bestuur aan 't VREEMD GEDROGT betrouwen,
Aan 't MONSTER, dat alleen wilde eigen grootheid bouwen,
Dat Eed noch plicht bedwong, welks overtrotsch gemoed
Maar doelde op d'ondergang van *Kweekeling* en *Vloed*.
't Was daarom, dat door schyn van nutte *Krygsbedryven*,
Hy d'onervaren SALM liet zeer *onkundig* blyven
Van 't *recht gestel des Vloeds*, in plaats van *onderrigt*,
Dat liefde tot den stroom was d'eerste en grootste plicht,
Zoo riep hy tot zyn dienst en stroomspost heele benden
Van *Vreemde* en *kaale Visch*, die nimmer Vryheid kenden;

* Hier van een duchtig bewys in de Deensche Zeeën.

Terwyl hy KARPER, KREEFT en PALING door de vond
Van hoofsch en grootsch onthaal aan zyn belangen bondt,
Die door zyn *zwymelmom* hunn' eed en plichten schonden,
En by 't *Bourgondisch nat* dan dispensatie vonden.
't Vloog alles van zyn wenk! 't hong alles aan zyn zin!
d'onnoos'le ORANJE SALM kon roeren staart noch vin!
De beste zoort van Visch wierd schand'lyk uitgezoopen,
En het behoeftigst deel kon geen voldoening hoopen.
In 't midden van dien nood en jammervollen druk
Ontstont een nieuwe ramp, of liever groot geluk;
Want 't trotsche *Plonderbeest van d'overzydsche streeken*,
Gewoon tot eigenbaat en eed en trouw te breeken,
Hadd'eerst, uit *trotsch belang*, zyn *eigen vloed* verkracht,
En zich met de *Ouden Buur* in heeten twist gebragt;
Een twist, die 't snood GEDROCHT zich zogt ten nutt' te maken
Dan, die, tot zyn verderf, deedt d'ys're boeijen slaaken,
Door hem by 't *Godloos Ryk* voor deezen vloed gesmeed,
Gerugsteund door een hoop, dat eed en plicht vergeet!
De lompe SALM misbruikt, om 't schelmsch ontwerp te styven,
Zag men een VLOEKGEZANT het snoodste stuk bedryven;
Deez' vorderde onbeschaamd een openbaare straf
Voor ongekreukte TROUW, DIE zuiv're blyken gaf,
Dat haar geen klatergoud van Hoofsche SALM kon blinden,
Maar dat zy 't heil des vloeds voor eigen grootheid minden.

Dit stout bestaan mislukt, sloeg m'over tot geweld,
Waar door de braafste visch moorddadig wierd geveld;
En daar men by de SALM zich bystand moest beloven,
Liet DEEZ' het ryk bestaan des vloeds *met opzet* rooven.
Dit wekte een jammerkreet in deezen schoonen vloed;
Dan, ver van afgeschrikt, wiesch meer den ouden moed;
De Visch, die roemryk leeft aan d'allerschoonste boorden,
Ontdekte, wie de rust en d'ed'le vryheid stoorden:
Zy gaf den CAGELOT, door *vast bewyz*, de schuld,
Die door gewaande smaad, doch meer door angst vervuld,
Zyn heil zocht by de SALM, en by zyn *Slaafsche Visschen*,
Wier onbevoegd besluit, toen heeft zyn straf doen missen,
En 't geen den CAGELOT, die vrees'lyk werkte aan strand,
Noch sleepte in 't vlottend diep uit 't anders dood'lyk zand.
De nood wiesch meer en meer; het dreigen, tergen, rooven
Gong vry en onbelet en perk en paal te boven.
De ZEEDOG aangestookt, en spoor'loos heet op buit,
Wierd echter onverwagt in 't God'loos doel gestuit.
Een VISCH, het regte slag van d'oude en dap'pre visschen,
Deedt in dien jongsten nood 't *beraamde Schelmstuk* missen!
Hy sloeg den trotschen DOG, (*te lang door hem* getergd!)
Hem jagend'uit de zee, naar 't *roofziek krytgebergt!*
De zwaar gedrukte stroom verhief toen blyde golven,
Herkreeg den ouden roem, daar z'eeuwig scheen bedolven
In d'afgrond van ellend'en nooit verdiende schand!
Toen mogt de blyde Maagd aan 't vrolyk ruischend strand,

Op Vryheids outers, weer 't sabaeisch reukwerk swaaijen!
Neptuun sag m'uit zyn koets driemaal den drietand draaijen
Om 't overwinnend Hoofd! men zong het blyde Jö,
Waar van de Galm toon stuitte aan d'oevers van de Po!
Men zag 't Nerëisch kroost met de Najaden danssen,
En vlochten voor dien Held, uit Zeewier, d'Eere kranssen;
Kortom de gansche Vloed was in een volle vreugd;
't Geen voor den *Bastaard* was een grievend ongeneugt!
De SALM wel meest beroemd in mild te zyn en loonen,
Wilde ook dien Heldendaad met eer en luister kroonen.
Ja zelfs de CAGELOT, door 't masker aan te doen,
Gaf in het openbaar dien held een *Judas zoen*.
Men dagt, dat deeze list zou 't Schelmsch ontwerp bedekken
En dat dit loos gedrag kon ten bewyze strekken
By 't *wuft en blind gemeen*, wier oog aan 't *Schynschoon* hong
Dat d'eer, en 't heil des vloeds hun naauw ter harte gong;
Maar, 't meer doorzigtig oog kon door die nev'len kyken,
En d'uitkomst heeft te wel, 't *gevloekte doel* doen blyken;
Want toen verdediging geëischt wierd en verwagt,
Zag men het hoogst bevel verydeld en veragt,
Men vormde een *breede lyst van wakk're krygs bedryven*,
En zogt het snoodst gedrag, als *goedgekeurd*, te styven
Door *Oproer* en door *Moord* aan d'ed'le TROUW en DEUGD,
By 't SALMJE slegts genoemd, *een zuivre liefde en vreugd!*

't Is waar, de Cagelot scheen hier niet saam gespannen,
Daar Hy naar 't eind des vloeds *geweerd* was, of *gebannen*.
Dan, wie, die 't ONDIER kend en zyn bedryven weet,
Zal twyf'len, of dit stuk is ook door HEM gesmeed,
Bestuurd door 't *slangen zaad*, dat in deez droeve plagen,
Tot eigen grootheid, dorst de vryen vloed belaagen;
Maar 't gruwelyk ontwerp is schandelyk mislukt,
En d'oorzaak opgespeurd, die deerlyk had gedrukt,
Wanneer ten lange lest *zeer duid'lyk* is bevonden,
Dat zich de CAGELOT hadd'aan de SALM verbonden,
Of liever, dat de SALM door een *vervloekt verdrag*,
Aan 't Strafbaar WANGEDROCHT zoo vast gekeetend lag,
Dat buiten hem deez' SALM niets doen mogt, noch besluiten.
Dus tradt dit EED' GESPAN *Hunn' Eed en plicht* te buiten!
DEEZ' brak 't geheim des vloeds, 't geen met zyn *lastbriev* streed,
En die vergat zyn post, gestaafd met *duuren eed*.
De SALM toen by den vloed tot onderrigt gedrongen,
Maakte, als de *Bruin Visch*, ook de raarste tuimelsprongen;
Hy zogt zyn redding by den algemeenen vloed
Daar Hy zyn vleijers vondt, een armen slaven stoet.
Maar 't SALMJE zag dien vond, gelyk voorheen, mislukken,
Vermids het naar den wil van elken vloed moet bukken;
En dus gedwongen, om dit *gruwelyk verdrag*
Ter toets te brengen van 't GROOTMOGENDE GEZAG,

Bleek Haar, schoon men dit werk door plooij en draaij wouw wringen,
En de oorsprong en het doel dier straf'bre handelingen,
  Waarom dit STROOMSBEWIND, door een gepast besluit,
  Zeer graag, zoo mogelyk, door 't EEDGESPAN gestuit,
Een *vloekverdrag* verbrak, 't geen haar gezag dorst smaden,
En 't geen zoo wel den vloed, als aan den SALM moest schaden;
  Voorst wierd dit WANGEDROGT in gruwelen volleerd,
  Om reedenen van Staat uit post en stroom geweerd.
Voorwaar een zagte straf voor zulke schandbedryven!
Hadd'men dit *Monsterdier* op 't dood'lyk strand doen dryven,
  Daardoor een wreede dood in 't zand of modd'rig slyk,
  De Kustbewooner noch een prooi kreeg aan dit lyk;
Die dan de zyden spek kon in de schoorsteen rooken,
't Veragtlyk overschot tot lym en traan zou koken,
  Die 't werv'lig ruggebeen ten baak gaf aan de Zee,
  En 't grove ribgestel ten schuurpaal voor het Vee.
De kop zeer net ontleed, met balsem geur bestreeken,
Was dan door gansch Euroop op kermis vreugd bekeeken
  '*t Gebrekkig teel gedeelt*' in geest van mout gezet,
  Wierd noch een pronsieraad in 't VORST'LYK kabinet;
Ten zy men 't LOGGE BEEST hadd'uit de zee gevangen,
En naar den eisch gedroogd, by een *Drogist* doen hangen!

Maar 't is te laat bedagt, en ligtelyk, dat Hy leefd,
Tot Hem een nieuw Misdryf aan * haay of kaayman geeft!
Dan, wat zyn lot ook zy; 't zy Hy aan d'Oosterstranden
Door 't zonne vuur gedroogd, of by de Noorderlanden
Door 't harpoen zy geveld, zyn naam blyft, als een vloek,
Tot dat geen zée meer zy, in 't lot der zee te boek!
Dat vry de PALING, KREEFT, de KARPERS, HEM verschoonen!
'tIs 't merk van *d'eigenbaat* te knielen voor de troonen!
En met een goude band aan 't slaafsch gareel gehecht
Trapt zy met d'yz'ren voet het duur bezwooren recht,
Ja, zo 't de trotsheid raakt, of hollen buik kan mesten,
Zou zy des *Dwing'lands troon* op Vryheids puinhoop vesten!
Maar de EDELAARTE VISCH, die d'yz're boeijen doemt,
Op gouden Vryheid als zyn wettig eigen roemt,
Verbant een CAGELOT die deezen vloed dorst dwingen,
En duldt niet in een SALM naar troon en kroon te dingen.
Zoo vry in daad als naam, stuit hy ook 't snood geweld
Van *Heerschzugt*, *die alleen* zich tegen 't SALMJE stelt,
Om dit *gefnuikt gezag* aan *Haar gezag* te trekken!
En daar het stroomsbewind ten besten nut moet strekken

* 't geen kraai en Raaf in de lucht zyn, zyn deeze in de zee.

Van de algemeenen Vloed, die door de Vryheid tiert,
Wilt Hy, dat men alleen * *uit naam der Visch bestierd*
Terwyl het SALMS gezag niet verder uit mag breiden
Als tot een *Heerschzugts roê*, en om den twist te scheiden.
Gewis een stroomsbewind, dat met de Vryheid strookt!
Nooit had gevloekte twist door Heerschzugts vuur gestookt
Den overschoonen Vloed in ramp en smaad doen zinken?
Nooit hadd'een Salm beproefd om ketenen te klinken,
Indien het stroomsbewind waare op dien voet gericht!
Maar waar de wet ontbreekt, die toetssteen van de plicht,
Daar woont de grootste twist, daar zyn de meeste rampen!
En Ach! hadd'met dit lot alleen de Visch te kampen!
Maar 't edel, reed'lyk deel van 's aardryks Maatschappy
Voedt ook dit *Monsterdier* de *snoode dwing'landy!*
Door *Heersch zugt* aangevuurd, verhit op *trotsche kroonen*,
Neemt zy de *List* te baat, weet zy 't *Verraad* te loonen,
En door *die twee* gestyfd, bedryft zy 't *stoutst geweld!*
Tot dat de Vryheid zich van 't dwingend juk hersteld;
Dan schenkt de vlugge tyd voor distels blyde bloemen!
Zy doedt daar CAESAR dreigt, dan op een BRUTUS roemen!
Z' ontdekt den *Landverrâer*, wiens borst door gouddorst brandt!
Zy scheurt het *heilloos floers* van elken DWINGELAND!
Zy spaart geen *Choor gewaad*, ontsierd door *gruwelvlekken*!
Zy doedt het snoodste ontwerp te rechter tyd ontdekken!

* *Representatief.*

Z'ontbloot den scherpsten klip in 't midden van den vloed,
En wyst den zandbank aan, dien men wel myden moet!
Zy doedt de Donderbuy, die angst en vreez moest maaken,
Gelyk een valsche boog * op 't hoofd der dwing'ren kraaken!
De Zon, zoo lang getaand, schenkt dan weer schooner glans,
En vaagt de nevels weg van d'ongevlekten trans!
Dan leeft de Vryheid weer, gegrond op zulke wetten,
Die 't *regte Volks bestuur* onwrikbaar moeten zetten!
En 't juichend nageslagt, van *Dwing'landy* verlost
Is dankbaar en getrouw aan Vaderland en post.

* *Bedriegelyke boog.*